

ORDSPROGENE

¹ *Ordsprog af Salomo, Davids Søn, Israels Konge. { [*Bortset fra enkelte Vers indeholder Kap. 1-9 ikke egentlige Ordsprog, men som Indledning til Ordsprogene Opfordringer til at søge Visdom.] }

² Af dem skal man lære Visdom forstandig Tale,

³ tage mod Tugt, som gør klog, mod Retfærdighed, Ret og Retsind;

⁴ de skal give tankeløse Klogskab, ungdommen Kundskab og Kløgt;

⁵ den vise høre og øge sin Viden, den forstandige vinde sig Levekunst;

⁶ de skal lære at tyde Ordsprog og Billeder, de vises Ord og Gåder.

⁷ HERRENS Frygt er Kundskabs begyndelse, Dårer ringeagter Visdom og Tugt.

⁸ Hør, min Søn, på din Faders Tugt, opgiv ikke din Moders Belæring.

⁹ thi begge er en yndig Krans til dit Hoved og Kæder til din Hals.

¹⁰ Min Søn, sig nej, når Syndere lokker!

¹¹ Siger de: "Kom med, lad os lure på den fromme, lægge Baghold for sagesløs, skyldfri Mand!

¹² Som Dødsriget sluger vi dem levende, med Hud og Hår, som for de i Graven.

¹³ Vi vinder os Gods og Guld, vi fylder vore Huse med Rov.

14 Gør fælles Sag med os; vi har alle fælles Pung!”

15 - min Søn, gå da ikke med dem, hold din Fod fra deres Sti;

16 thi deres Fødder løber efter ondt, de haster for at udgyde Blod.

17 Thi det er unyttigt at udspænde Garnet for alle Fugles Øjne;

18 de lurker på eget Blod, lægger Baghold for eget Liv.

19 Så går det enhver, der attrår Rov, det tager sin Herres Liv.

20 Visdommen råber på Gaden, på Torvene løfter den Røsten;

21 oppe på Murene kalder den, tager til Orde i Byen ved Portindgangene:

22 Hvor længe vil I tankeløse elske Tankeløshed, Spotterne finde deres Glæde i Spot og Dårerne hade kundskab?

23 Vend eder til min Revselse! Se, jeg lader min Ånd udvælde for eder, jeg kundgør eder mine Ord:

24 Fordi jeg råbte og I stod imod, jeg vinkede og ingen ænsede det,

25 men I lod hånt om alt mit Råd og tog ikke min Revselse til jer,

26 derfor ler jeg ved eders Ulykke, spotter, når det, I frygter, kommer,

27 når det, I frygter, kommer som Uvej, når eders Ulykke kommer som Storm, når Trængsel og Nød kommer over jer.

28 Da svarer jeg ej, når de kalder, de søger mig uden at finde,

29 fordi de hadede Kundskab og ikke valgte HERRENS Frygt;

30 mit Råd tog de ikke til sig, men lod hånt om al min Revselse.

31 Frugt af deres Færd skal de nyde og mættes med egne Råd;

32 thi tankeløses Egensind bliver deres Død, Tåbers Sorgløshed bliver deres Undergang;

33 men den, der adlyder mig, bor trygt, sikret mod Ulykkens Rædsel.

2

1 Min Søn, når du tager imod mine ord og gemmer mine Pålæg hos dig,

2 idet du låner Visdom Øre og bøjer dit Hjerte til Indsigt,

3 ja, kalder du på Forstanden og løfter din Røst efter Indsigt,

4 søger du den som Sølv og leder den op som Skatte,

5 da nemmer du HERRENS Frygt og vinder dig Kundskab om Gud.

6 Thi HERREN, han giver Visdom, fra hans Mund kommer Kundskab og Indsigt.

7 Til retsindige gemmer han Lykke, han er Skjold for alle med lydefri Vandel,

8 idet han værner Rettens Stier og vogter sine frommes Vej.

9 Da nemmer du Retfærd, Ret og Retsind, hvert et Spor, som er godt.

10 Thi Visdom kommer i dit Hjerte, og Kundskab er liflig for din Sjæl;

11 Kløgt skal våge over dig, Indsigt være din Vogter -

12 idet den frier dig fra den ondes Vej, fra Folk, hvis Ord kun er vrange,

13 som går fra de lige Stier for at vandre på Mørkets Veje.

14 som glæder sig ved at gøre ondt og jubler over vrangt og ondt,

15 de, som går krogede Stier og følger bugtede Spor -

16 idet den frier dig fra Andenmands Hustru, fra fremmed Kvinde* med sleske Ord, { [*dvs. en andens Hustru.] }

17 der sviger sin Ungdoms Ven og glemmer sin Guds Pagt;

18 thi en Grav til Døden er hendes Hus, til Skyggerne fører hendes Spor;

19 tilbage vender ingen, som går ind til hende, de når ej Livets Stier -

20 at du må vandre de godes Vej og holde dig til de retfærdiges Stier;

21 thi retsindige skal bo i Landet, lydefri levnes deri,

22 men gudløse ryddes af Landet, troløse rykkes derfra.

3

1 Min Søn, glem ikke, hvad jeg har lært dig, dit hjerte tage vare på mine bud!

2 Thi en Række af Dage og Leveår og Lykke bringer de dig.

³ Godhed og Troskab vige ej fra dig, bind dem som Bånd om din Hals, skriv dem på dit Hjertes Tavle!

⁴ Så finder du Nåde og Yndest i Guds og Menneskers Øjne.

⁵ Stol på HERREN af hele dit Hjerte, men forlad dig ikke på din Forstand;

⁶ hav ham i Tanke på alle dine Veje, så jævner han dine Stier.

⁷ Hold ikke dig selv for viis, frygt HERREN og vig fra det onde;

⁸ så får du Helse for Legemet, Lindring for dine Ledemod.

⁹ Ær med din Velstand HERREN med Førstegrøden af al din Avl;

¹⁰ da fyldes dine Lader med Korn, dine Perser svømmer over af Most.

¹¹ Min Søn, lad ej hånt om HERRENS Tugt, vær ikke ked af hans Revselse;

¹² HERREN revser den, han elsker, han straffer den Søn, han har kær.

¹³ Lykkelig den, der har opnået Visdom, den, der vinder sig Indsigt;

¹⁴ thi den er bedre at købe end Sølv, bedre at vinde end Guld;

¹⁵ den er mere værd end Perler, ingen Klenodier opvejer den;

¹⁶ en Række af Dage er i dens højre, i dens venstre Rigdom og Ære;

¹⁷ dens Veje er liflige Veje, og alle dens Stier er Lykke;

¹⁸ den er et Livets Træ for dem, der griber den, lykkelig den, som holder den fast!

19 HERREN grundlagde Jorden med Visdom, grundfæstede Himlen med Indsigt;

20 ved hans Kundskab brød Strømmene frem, lader Skyerne Dug dryppe ned.

21 Min Søn, tag Vare på Snilde og Kløgt, de slippe dig ikke af Syne;

22 så bliver de Liv for din Sjæl og et yndigt Smykke til din Hals.

23 Da vandrer du trygt din Vej, støder ikke imod med din Fod;

24 sætter du dig, skal du ikke skræmmes, lægger du dig, skal din Søvn vende sød;

25 du skal ikke frygte uventet Rædsel, Uvejret, når det kommer over gudløse;

26 thi HERREN skal være din Tillid, han vogter din Fod, så den ikke hildes.

27 Nægt ikke den trængende Hjælp, når det står i din Magt at hjælpe;

28 sig ej til din Næste: "Gå og kom igen, jeg vil give i Morgen!" - såfremt du har det.

29 Tænk ikke på ondt mod din Næste, når han tillidsfuldt bor i din Nærhed.

30 Yp ikke Trætte med sagesløs Mand, når han ikke har voldet dig Men.

31 Misund ikke en Voldsmand, græm dig aldrig over hans Veje;

32 thi den falske er HERREN en Gru; mod retsindig er han fortrolig;

33 i den gudløses Hus er HERRENS Forbandede, men retfærdiges Bolig velsigner han.

34 Over for Spottere bruger han Spot, men ydmyge giver han Nåde.

35 De vise får Ære til Arv, men Tåber høster kun Skam.

4

¹ Hør, I sønner, på en Faders lyt til for at vinde Forstand;

² thi gavnlige Viden giver jeg jer, slip ej hvad jeg har lært jer.

³ Da jeg var min Faders Dreng, min Moders Kælebarn og eneste,

⁴ lærte han mig og sagde: Lad dit Hjerte gribe om mine Ord, vogt mine Bud, så skal du leve;

⁵ køb Visdom, køb Forstand, du glemme det ikke, vend dig ej bort fra min Munds Ord;

⁶ slip den ikke, så vil den vogte dig, elsk den, så vil den værne dig!

⁷ Køb Visdom for det bedste, du ejer, køb Forstand for alt, hvad du har;

⁸ hold den højt, så bringer den dig højt til Vejrs, den bringer dig Ære, når du favner den;

⁹ den sætter en yndig Krans på dit Hoved; den rækker dig en dejlig Krone.

¹⁰ Hør, min Søn, tag imod mine Ord, så bliver dine Leveår mange.

¹¹ Jeg viser dig Visdommens Vej, leder dig ad Rettens Spor;

¹² når du går, skal din Gang ej hæmmes, og løber du, snubler du ikke;

¹³ hold fast ved Tugt, lad den ikke fare, tag Vare på den, thi den er dit Liv.

¹⁴ Kom ikke på gudløses Sti, skrid ej frem ad de ondes Vej.

¹⁵ sky den og følg den ikke, vig fra den, gå udenom;

¹⁶ thi de sover ikke, når de ikke har syndet, og Søvnens flyr dem, når de ej har bragt Fald.

¹⁷ Thi de æder Gudløsheds Brød og drikker Urettens Vin.

¹⁸ [19] Gudløses Vej er som Mørket, de skønner ej, hvad de snubler over,

¹⁹ [18]* men retfærdiges Sti er som strålende Lys, der vokser i Glans til højlys Dag: { [*V. 18 og 19 er ombyttet for Meningens skyld.] }

²⁰ Mærk dig, min Søn, mine Ord, bøj Øret til, hvad jeg siger;

²¹ det slippe dig ikke af Syne, du vogte det dybt i dit Hjerte;

²² thi det er Liv for dem, der finder det, Helse for alt deres Kød.

²³ Vogt dit Hjerte mer end alt andet, thi derfra udspringer Livet.

²⁴ Hold dig fra Svig med din Mund, lad Læbernes Falskhed være dig fjern.

²⁵ Lad dine Øjne se lige ud, dit Blik skue lige frem;

²⁶ gå ad det lige Spor, lad alle dine Veje sigte mod Målet;

²⁷ bøj hverken til højre eller venstre, lad Foden vige fra ondt!

5

¹ Mærk dig, min Søn, min Visdom, bøj til min Indsigt dit Øre,

² at Kløgt må våge øver dig, Læbernes kundskab vare på dig.

3 Thi af Honning drypper den Fremmedes*
Læber, glattere end Olie er hendes Gane; { [*se
til Ordsp. 2, 16.] }

4 men til sidst er hun besk som Malurt, hvas
som tveægget Sværd;

5 hendes Fødder styrer nedad mod Døden, til
Dødsriget stunder hendes Fjed;

6 hun følger ej Livets Vej, hendes Spor er
bugtet, hun ved det ikke.

7 Hør mig da nu, min Søn, vig ikke fra min
Munds Ord!

8 Lad din Vej være langt fra hende, kom ej
hendes Husdør nær,

9 at du ikke må give andre din Ære, en grusom
Mand dine År*. { [*dvs. dit Liv.] }

10 at ikke dit Gods skal mætte fremmede, din
Vinding ende i Andenmands Hus,

11 så du gribes af Anger til sidst, når dit Kød og
Huld svinder hen,

12 og du siger: "Ak, at jeg hadede Tugt, at mit
Hjerte lod hånt om Revselse,

13 så jeg ikke lød mine Læreres Røst, ej bøjed
mit Øre til dem, som lærte mig!

14 Nær var jeg kommet i alskens Ulykke midt i
Forsamling og Menighed!"

15 Drik Vand af din egen Cisterne og rindende
Vand af din Brønd;

16 lad ej dine Kilder flyde på Gaden, ej dine
Bække på Torvene!

17 Dig skal de tilhøre, dig alene, ingen fremmed
ved Siden af dig!

18 Velsignet være dit Væld, og glæd dig ved din
Ungdoms Hustru,

19 den elskelige Hind, den yndige Gazelle;
hendes Elskov fryde dig stedse, berus dig altid
i hendes Kærlighed!

20 Hvi beruser du dig, min Søn, i en fremmed
og tager en andens Hustru i Favn?

21 Thi for HERRENS Øjne er Menneskets Veje,
grant følger han alle dets Spor;

22 den gudløse fanges af egen Brøde og holdes
fast i Syndens Reb;

23 han dør af Mangel på Tugt, går til ved sin
store Dårskab.

6

1 Min Søn: har du borget for din næste og givet
en anden Håndslag,

2 er du fanget ved dine Læber og bundet ved
Mundens Ord,

3 gør så dette, min Søn, og red dig, nu du er
kommet i Næstens Hånd: Gå hen uden Tøven,
træng ind på din Næste;

4 und ikke dine Øjne Søvn, ej heller dine
Øjenlåg Hvile,

5 red dig som en Gazelle af Snaren, som en Fugl
af Fuglefængerens Hånd.

6 Gå hen til Myren, du lade, se dens Færd og
bliv viis.

7 Skønt uden Fyrste, Foged og Styre,

8 sørger den dog om Sommeren for Æde og
sanker sin Føde i Høst.

9 Hvor længe vil du ligge, du lade, når står du
op af din Søvn?

10 Lidt Søvn endnu, lidt Blund, lidt Hvile med
samlagte Hænder:

11 som en Stimand kommer da Fattigdom over dig, Trang som en skjoldvæbnet Mand.

12 En Nidding, en ussel Mand er den, som vandrer med Falskhed i Munden,

13 som blinker med Øjet*, skraber med Foden og giver Tegn med Fingrene, { [*Tegn på Hån eller Ondsindethed.] }

14 som smeder Rænker i Hjertet og altid kun ypper Kiv;

15 derfor kommer hans Undergang brat, han knuses på Stedet, kan ikke læges.

16 Seks Ting hader HERREN, syv er hans Sjæl en Gru:

17 Stolte Øjne, Løgnetunge, Hænder, der udgyder uskyldigt Blod,

18 et Hjerte, der udtænker onde Råd, Fødder, der haster og iler til ondt,

19 falsk Vidne, der farer med Løgn, og den, som sætter Splid mellem Brødre.

20 Min Søn, tag Vare på din Faders Bud, opgiv ikke din Moders Belæring,

21 bind dem altid på dit Hjerte, knyt dem fast om din Hals;

22 på din Vandring lede den* dig, på dit Leje vogte den dig, den tale dig til, når du vågner; { [*sandsynligvis Visdommen.] }

23 thi Budet er en Lygte, Læren Lys, og Tugtens Revselse Livets Vej

24 for at vogte dig for Andenmands Hustru, for fremmed Kvindes* sleske Tunge! { [se til Ordspr. 2, 16; 7, 5.] }

25 Attrå ej i dit Hjerte hendes Skønhed, hendes

Blik besnære dig ej!

²⁶ Thi en Skøge får man blot for et Brød, men Andenmands Hustru fanger dyrebar Sjæl.

²⁷ Kan nogen bære Ild i sin Brystfold, uden at Klæderne brænder?

²⁸ Kan man vandre på glødende Kul, uden at Fødderne svides?

²⁹ Så er det at gå ind til sin Næstes Hustru; ingen, der rører hende, slipper for Straf.

³⁰ Ringeagter man ikke Tyven, når han stjæler for at stille sin Sult?

³¹ Om han gribes, må han syvfold bøde og afgive alt sit Huses Gods.

³² Afsindig er den, der boler med hende, kun en Selvmorder handler så;

³³ han opnår Hug og Skændsel, og aldrig udslettes hans Skam.

³⁴ Thi Skinsyge vækker Mandens Vrede, han skåner ikke på Hævnens Dag;

³⁵ ingen Bøde tager han god; store Tilbud rører ham ikke.

7

¹ Min Søn, vogt dig mine Ord, mine bud må du gemme hos dig;

² vogt mine bud, så skal du leve, som din Øjesten vogte du, hvad jeg har lært dig;

³ bind dem om dine Fingre, skriv dem på dit Hjertes Tavle,

⁴ sig til Visdommen: "Du er min Søster!" og kald Forstanden Veninde,

⁵ at den må vogte dig for Andenmands Hustru, en fremmed Kvinde* med sleske Ord. { [*se til Ordsp. 2, 16; 6, 24.] }

⁶ Thi fra mit Vindue skued jeg ud, jeg kigged igennem mit Gitter;

⁷ og blandt de tankeløse så jeg en Yngling, en uden Vid blev jeg var blandt de unge;

⁸ han gik på Gaden tæt ved et Hjørne, skred frem på Vej til hendes Hus

⁹ i Skumringen henimod Aften, da Nat og Mørke brød frem.

¹⁰ Og se, da møder Kvinden ham i Skøgedragt, underfundig i Hjertet;

¹¹ løssluppen, ustyrlig er hun, hjemme fandt hendes Fødder ej Ro;

¹² snart på Gader, snart på Torve, ved hvert et Hjørne lurder hun;

¹³ hun griber i ham og kysser ham og siger med frække Miner;

¹⁴ "Jeg er et Takoffer skyldig og indfrier mit Løfte i Dag,

¹⁵ gik derfor ud for at møde dig, søge dig, og nu har jeg fundet dig!

¹⁶ Jeg har redt mit Leje med Tæpper, med broget ægyptisk Lærred,

¹⁷ jeg har stænket min Seng med Myrra, med Aloe og med Kanelbark;

¹⁸ kom, lad os svælge til Dag gry i Vellyst, beruse os i Elskovs Lyst!

¹⁹ Thi Manden er ikke hjemme, på Langfærd er han draget;

²⁰ Pengepungen tog han med, ved Fuldmåne

kommer han hjem!”

²¹ Hun lokked ham med mange fagre Ord, forførte ham med sleske Læber;

²² tankeløst følger han hende som en Tyr, der føres til Slagtning, som en Hjort, der løber i Nettet,

²³ til en Pil gennemborer dens Lever, som en Fugl, der falder i Snaren, uden at vide, det gælder dens Liv.

²⁴ Hør mig da nu, min Søn, og lyt til min Munds Ord!

²⁵ Ej bøj du Hjertet til hendes Veje, far ikke vild på hendes Stier;

²⁶ thi mange ligger slagne, hvem hun har fældet, og stor er Hoben, som hun slog ihjel.

²⁷ Hendes Hus er Dødsrigets Veje, som fører til Dødens Kamre.

8

¹ Mon ikke Visdommen kalder, løfter Indsigten ikke sin røst?

² Oppe på Høje ved Vejen, ved Korsveje træder den frem;

³ ved Porte, ved Byens Udgang, ved Dørenes Indgang råber den:

⁴ Jeg kalder på eder, I Mænd, løfter min Røst til Menneskens Børn.

⁵ I tankeløse, vind jer dog Klogskab, I Tåber, så få dog Forstand!

⁶ Hør, thi jeg fører ædel Tale, åbner mine Læber med retvise Ord;

⁷ ja, Sandhed taler min Gane, gudløse Læber er mig en Gru.

⁸ Rette er alle Ord af min Mund, intet er falskt eller vrangt;

⁹ de er alle ligetil for den kloge, retvise for dem der vandt Indsigt.

¹⁰ Tag ved Lære, tag ikke mod Sølv, tag mod Kundskab fremfor udsøgt Guld;

¹¹ thi Visdom er bedre end Perler, ingen Skatte opvejer den.

¹² Jeg, Visdom, er Klogskabs Nabo og råder over Kundskab og Kløgt.

¹³ HERRENS Frygt er Had til det onde. Jeg hader Hovmod og Stolthed, den onde Vej og den falske Mund.

¹⁴ Jeg ejer Råd og Visdom, jeg har Forstand, jeg har Styrke.

¹⁵ Ved mig kan Konger styre og Styresmænd give retfærdige Love;

¹⁶ ved mig kan Fyrster råde og Stormænd dømme Jorden.

¹⁷ Jeg elsker dem, der elsker mig, og de, der søger mig, finder mig.

¹⁸ Hos mig er der Rigdom og Ære, ældgammelt Gods og Retfærd.

¹⁹ Min Frugt er bedre end Guld og Malme, min Afgrøde bedre end kosteligt Sølv.

²⁰ Jeg vandrer på Retfærds Vej. midt hen ad Rettens Stier

²¹ for at tildele dem, der elsker mig, Gods og fylde deres Forrådshuse.

²² Mig skabte HERREN først blandt sine Værker, i Urtid, førend han skabte andet;

²³ jeg blev frembragt i Evigheden, i Begyndelsen, i Jordens tidligste Tider;

24 jeg fødtes, før Verdensdybet var til, før Kilderne, Vandenes Væld, var til;

25 førend Bjergene sænkedes, før Højene fødtes jeg,

26 førend han skabte Jord og Marker, det første af Jordsmonnets Støv.

27 Da han grundfæstede Himlen, var jeg hos ham, da han satte Hvælv over Verdensdybet.

28 Da han fæstede Skyerne oventil og gav Verdensdybets Kilder deres faste Sted,

29 da han satte Havet en Grænse, at Vandene ej skulde bryde hans Lov, da han lagde Jordens Grundvold,

30 da var jeg Fosterbarn hos ham, hans Glæde Dag efter Dag; for hans Åsyn leged jeg altid,

31 leged på hans vide Jord og havde min Glæde af Menneskens Børn.

32 Og nu, I Sønner, hør mig! Vel den, der vogter på mine Veje!

33 Hør på Tugt og bliv vise, lad ikke hånt derom!

34 Lykkelig den, der hører på mig, så han daglig våger ved mine Døre og vogter på mine Dørstolper.

35 Thi den, der finder mig; finder Liv og opnår Yndest hos HERREN;

36 men den, som mister mig, skader sig selv; enhver, som hader mig, elsker Døden.

9

1 Visdommen byggede sig Hus, rejste sig støtter syv,

² slagted sit Kvæg og blanded sin Vin, hun har også dækket sit Bord;

³ hun har sendt sine Terner ud, byder ind på Byens højeste Steder:

⁴ Hvo som er tankeløs, han komme hid, jeg taler til dem, som er uden Vid:

⁵ Kom og smag mit Brød og drik den Vin, jeg har blandet!

⁶ Lad Tankeløshed fare, så skal I leve, skrid frem ad Forstandens Vej! -

⁷ Tugter man en Spotter, henter man sig Hån; revser man en gudløs, høster man Skam;

⁸ revs ikke en Spotter, at han ikke skal hade dig, revs den vise, så elsker han dig;

⁹ giv til den vise, så bliver han visere, lær den retfærdige, så øges hans Viden.

¹⁰ HERRENS Frygt er Vidsoms Grundlag, at kende den HELLIGE, det er Forstand. -

¹¹ Thi mange bliver ved mig dine Dage, dine Livsårs Tal skal øges.

¹² Er du viis, er det til Gavn for dig selv; spotter du, bærer du ene Følgen!

¹³ Dårskaben, hun slår sig løs og lokker og kender ikke til Skam;

¹⁴ hun sidder ved sit Huses indgang, troner på Byens Høje

¹⁵ og byder dem ind, der kommer forbi, vandrede ad deres slagne Vej:

¹⁶ Hvo som er tankeløs, han komme hid, jeg taler til dem, som er uden Vid:

¹⁷ Stjålen Drik er sød, lønligt Brød er lækkert!

¹⁸ Han ved ej, at Skyggerne* dvæler der, hendes Gæster er i Dødsrigets Dyb. { [*dvs. de

Døde.] }

10

¹ Salomos ordsprog. Viis søn glæder sin fader, tåbelig søn er sin moders sorg.

² Gudløsheds skatte gavner intet, men retfærd redder fra død.

³ HERREN lader ej en retfærdig sulte, men gudløses attrå støder han fra sig.

⁴ Doven hånd skaber fattigdom, flittiges hånd gør rig.

⁵ En klog søn samler om sommeren, en dårlig sover om høsten.

⁶ Velsignelse er for retfærdiges hoved, på uret gemmer gudløses mund.

⁷ Den retfærdiges minde velsignes, gudløses navn smuldrer hen.

⁸ Den vise tager mod påbud, den brovtende dåre styrtes.

⁹ Hvo lydefrit vandrer, vandrer trygt; men hvo der går krogveje, ham går det ilde.

¹⁰ Blinker man med Øjet*, volder man ondt, den brovtende dåre styrtes. { [*Tegn på Hån eller Ondsindethed. Ordsp. 6, 13.] }

¹¹ Den retfærdiges mund er en livsens kilde, på uret gemmer gudløses mund.

¹² Had vækker Splid, Kærlighed skjuler alle Synder.

¹³ På den kloges Læber finder man Visdom, Stok er til Ryg på Mand uden Vid.

¹⁴ De vise gemmer den indsigt, de har, Dårens Mund er truende Våde.

15 Den riges Gods er hans faste Stad, Armod de ringes Våde.

16 Den retfærdiges Vinding tjener til Liv, den gudløses Indtægt til Synd.

17 At vogte på Tugt er Vej til Livet, vild farer den, som viser Revselse fra sig.

18 Retfærdige Læber tier om Had*, en Tåbe er den, der udspreder Rygter. { [*dvs. hadefuld Bagtalelse.] }

19 Ved megen Tale undgås ej Brøde, klog er den, der vogter sin Mund.

20 Den retfærdiges Tunge er udsøgt Sølv, gudløses Hjerter er intet værd.

21 Den retfærdiges Læber nærer mange, Dårerne dør af Mangel på Vid.

22 HERRENS Velsignelse, den gør rig, Slid og Slæb lægger intet til.

23 For Tåben er Skændselsgerning en Leg, Visdom er Leg for Mand med Indsigt.

24 Hvad en gudløs frygter, kommer over hans Hoved, hvad retfærdige ønsker, bliver dem givet.

25 Når Storm farer frem, er den gudløse borte, den retfærdige står på evig Grund.

26 Som Eddike for Tænder og Røg for Øjne så er den lade for dem, der sender ham.

27 HERRENS Frygt lægger dage til, gudløses År kortes af.

28 Retfærdige har Glæde i Vente, gudløses Håb vil briste.

29 For lydefri Vandel er HERREN et Værn, men en Rædsel for Udådsmænd.

³⁰ Den retfærdige rokkes aldrig, ikke skal gudløse bo i Landet.

³¹ Den retfærdiges Mund bærer Vidsoms Frugt, den falske Tunge udryddes.

³² Den retfærdiges Læber søger yndest, gudløses Mund bærer Falskheds Frugt.

11

¹ Falske Vægtskåle er HERREN en gru, fuldvægtigt Lod er efter hans Sind.

² Kommer Hovmod, kommer og Skændsel, men med ydmyge følger der Visdom.

³ Retsindiges Uskyld leder dem trygt, troløses falskhed lægger dem øde.

⁴ Ej hjælper Rigdom på Vredens Dag, men Retfærd redder fra Døden.

⁵ Den lydefris Retfærd jævner hans Vej, for sin Gudløshed falder den gudløse.

⁶ Retsindiges Retfærd bringer dem Frelse, troløse fanges i egen Attrå.

⁷ Ved Døden brister den gudløses Håb, Dårers Forventning brister.

⁸ Den retfærdige fries af Trængsel, den gudløse kommer i hans Sted.

⁹ Med sin Mund lægger vanhellig Næsten øde, retfærdige fries ved Kundskab.

¹⁰ Ved retfærdiges Lykke jubler en By, der er Fryd ved gudløses Undergang.

¹¹ Ved retsindiges Velsignelse rejser en By sig, den styrtes i Grus ved gudløses Mund.

¹² Mand uden Vid ser ned på sin Næste, hvo, som har Indsigt, tier.

13 Bagtaleren røber, hvad ham er betroet, den pålidelige skjuler Sagen.

14 Uden Styre står et Folk for Fald, vel står det til, hvor mange giver Råd.

15 Den går det ilde, som borger for andre, tryk er den, der hader Håndslag.

16 Yndefuld Kvinde vinder Manden Ære; hader hun Retsind, volder hun Skændsel. De lade må savne Gods, flittige vinder sig Rigdom.* { [*til dels efter den græske Oversættelse.] }

17 Kærlig Mand gør vel mod sin Sjæl, den grumme er hård ved sit eget Kød.

18 Den gudløse skaber kun skuffende Vinding, hvo Retfærd sår, får virkelig Løn.

19 At hige efter Retfærd er Liv, at jage efter ondt er Død.

20 De svigefulde er HERREN en Gru, hans Velbehag ejer, hvo lydefrit vandrer.

21 Visselig undgår den onde ej Straf, de retfærdiges Æt går fri.

22 Som Guldring i Svinetryne er fager Kvinde, der ikke kan skønne.

23 Retfærdiges Ønske bliver kun til Lykke, gudløse har kun Vrede i Vente.

24 En strør om sig og gør dog Fremgang, en anden nægter sig alt og mangler.

25 Gavmild Sjæl bliver mæt; hvo andre kvæger, kvæges og selv.

26 Hvo Kornet gemmer, ham bander Folket, Velsignelse kommer over den, som sælger.

27 Hvo der jager efter godt, han søger efter Yndest, hvo der higer efter ondt, ham kommer

det over.

²⁸ Hvo der stoler på sin Rigdom, falder, retfærdige grønnes som Løv.

²⁹ Den, der øder sit Hus, høster Vind, Dåre bliver Vismands Træl.

³⁰ Retfærds Frugt er et Livets Træ, Vismand indfanger Sjæle.* { [*den græske Overs. har Voldsfærd røver Liv.] }

³¹ En retfærdig reddes med Nød og næppe, endsige en gudløs, en, der synder.

12

¹ At elske Tugt er at elske Kundskab, at hade Revselse er dumt.

² Den gode vinder Yndest hos HERREN, den rænkefulde dømmer han skyldig.

³ Ingen står fast ved Gudløshed, men retfærdiges Rod skal aldrig rokkes.

⁴ En duelig Kvinde er sin Ægtemands Krone, en dårlig er som Edder i hans Ben.

⁵ Retfærdiges Tanker er Ret, gudløses Opspind er Svig.

⁶ Gudløses Ord er på Lur efter Blod, retsindiges Mund skal bringe dem Frelse.

⁷ Gudløse styrtes og er ikke mer. retfærdiges Hus står fast.

⁸ For sin Klogskab prises en Mand, til Spot bliver den, hvis Vid er vrangt.

⁹ Hellere overses, når man holder Træl, end optræde stort, når man mangler Brød.

¹⁰ Den retfærdige føler med sit Kvæg, gudløses Hjerte er grumt.

11 Den mættes med Brød, som dyrker sin Jord, uden Vid er den, der jager efter Tomhed.

12 De ondes Fæstning jævnes med Jorden, de retfærdiges Rod holder Stand.

13 I Læbernes Brøde hildes den onde, den retfærdige undslipper Nøden.

14 Af sin Munds Frugt mættes en Mand med godt, et Menneske får, som hans Hænder har øvet.

15 Dårens Færd behager ham selv, den vise hører på Råd.

16 En Dære giver straks sin Krænkelse Luft, den kloge spottes og lader som intet.

17 Den sanddru fremfører, hvad der er ret, det falske Vidne kommer med Svig.

18 Mangens Snak er som Sværdhug, de vises Tunge læger.

19 Sanddru Læbe består for evigt, Løgnetunge et Øjeblik.

20 De, som smeder ondt, har Svig i Hjertet; de, der stifter Fred, har Glæde.

21 Den retfærdige times der intet ondt, gudløse oplever Vanheld på Vanheld.

22 Løgnelæber er HERREN en Gru, de ærlige har hans Velbehag.

23 Den kloge dølger sin Kundskab, Tåbers Hjerte udråber Dårskab.

24 De flittiges Hånd skal råde, den lade tvinges til Hoveriarbejde.

25 Hjertesorg bøjer til Jorden, et venligt Ord gør glad.

26 Den retfærdige vælger sin Græsgang, gudløses Vej vildleder dem selv.

²⁷ Ladhed opskræmmer intet Vildt, men kosteligt Gods får den flittige tildelt.

²⁸ På Retfærds Sti er der Liv, til Døden fører den onde Vej.

13

¹ Viis Søn elsker tugt, spotter hører ikke på skænd.

² Af sin Munds Frugt nyder en Mand kun godt, til Vold står troløses Hu.

³ Vogter man Munden, bevarer man Sjælen, den åbenmundede falder i Våde.

⁴ Den lade attrår uden at få, men flittiges Sjæl bliver mæt.

⁵ Den retfærdige hader Løgnetale, den gudløse spreder Skam og Skændsel.

⁶ Retfærd skærmer, hvo lydefrit vandrer, Synden fælder de gudløse.

⁷ Mangen lader rig og ejer dog intet, mangelader fattig og ejer dog meget.

⁸ Mands Rigdom er Løsepenge for hans Liv, Fattigmand får ingen Trussel at høre.

⁹ Retfærdiges Lys bryder frem, gudløses Lampe går ud.

¹⁰ Ved Hovmod vækkes kun Splid, hos dem, der lader sig råde, er Visdom.

¹¹ Rigdom, vundet i Hast, smuldrer hen, hvad der samles Håndfuld for Håndfuld, øges.

¹² At bie længe gør Hjertet sygt, opfyldt Ønske er et Livets Træ.

¹³ Den, der lader hånt om Ordet, slås ned, den, der frygter Budet, får Løn.

14 Vismands Lære er en Livsens Kilde, derved undgås Dødens Snarer.

15 God Forstand vinder Yndest, troløses Vej er deres Undergang.

16 Hver, som er klog, går til Værks med Kundskab, Tåben udfolder Dårskab.

17 Gudløs Budbringer går det galt, troværdigt Bud bringer Lægedom.

18 Afvises Tugt, får man Armod og Skam; agtes på Revselse, bliver man æret.

19 Opfyldt Ønske er sødt for Sjælen, at vige fra ondt er Tåber en Gru.

20 Omgås Vismænd, så bliver du viis, ilde faren er Tåbers Ven.

21 Vanheld følger Syndere, Lykken når de retfærdige.

22 Den gode efterlader Børnebørn Arv, til retfærdige gemmes Synderens Gods.

23 På Fattigfolks Nyjord er rigelig Føde, mens mangan rives bort ved Uret.

24 Hvo Riset sparer, hader sin Søn, den, der elsker ham, tugter i Tide.

25 Den retfærdige spiser, til Sulden er stillet, gudløses Bug er tom.

14

1 Visdom bygger sit hus, dårskabs hænder river det ned.

2 Hvo redeligt vandrer, frygter HERREN, men den, som går Krogveje, agter ham ringe.

3 I Dårens Mund er Ris til hans Ryg, for de vise står Læberne Vagt.

⁴ Når der ikke er Okser, er Laden tom, ved Tyrens Kraft bliver Høsten stor.

⁵ Sanddru Vidne lyver ikke, det falske Vidne farer med Løgn.

⁶ Spotter søger Visdom, men finder den ikke, til Kundskab kommer forstandig let.

⁷ Gå fra en Mand, som er en Tåbe, der mærker du intet til Kundskabs Læber.

⁸ Den kloge i sin Visdom er klar på sin Vej, men Tåbers Dårskab er Svig.

⁹ Med Dårer driver Skyldofret Spot, men Velvilje råder iblandt retsindige.

¹⁰ Hjertet kender sin egen Kvide, fremmede blander sig ej i dets Glæde.

¹¹ Gudløses Hus lægges øde, retsindiges Telt står i Blomst.

¹² Mangen Vej synes Manden ret, og så er dens Ende dog Dødens Veje.

¹³ Selv under Latter kan Hjertet lide, og Glædens Ende er Kummer.

¹⁴ Af sine Veje mættes den frafaldne, af sine Gerninger den, som er god.

¹⁵ Den tankeløse tror hvert Ord, den kloge overtænker sine Skridt.

¹⁶ Den vise ængstes og skyr det onde, Tåben buser sorgløs på.

¹⁷ Den hidsige bærer sig tåbeligt ad, man hader rænkefuld Mand.

¹⁸ De tankeløse giver dårskab i Arv, de kloge efterlader sig Kundskab.

¹⁹ Onde må bukke for gode, gudløse stå ved retfærdiges Døre.

²⁰ Fattigmand hades endog af sin Ven, men Rigmands Venner er mange.

²¹ Den, der foragter sin Næste, synder, lykkelig den, der har Medynk med arme.

²² De, som virker ondt, farer visselig vild; de, som virker godt, finder Nåde og Trofasthed.

²³ Ved al Slags Møje vindes der noget, Mundsvejr volder kun Tab.

²⁴ De vises Krone er Kløgt, Tåbers Krans er Dårskab.

²⁵ Sanddru Vidne frelser Sjæle; den, som farer med Løgn, bedrager.

²⁶ Den stærkes Tillid er HERRENS Frygt, hans Sønner skal have en Tilflugt.

²⁷ HERRENS Frygt er en Livsens Kilde, derved undgås Dødens Snarer.

²⁸ At Folket er stort, er Kongens Hæder, Brist på Folk er Fyrstens Fald.

²⁹ Den sindige er rig på Indsigt, den heftige driver det vidt i Dårskab.

³⁰ Sagtmodigt Hjerter er Liv for Legemet, Avind er Edder i Benene.

³¹ At kue den ringe er Hån mod hans Skaber, han æres ved Medynk med fattige.

³² Ved sin Ondskab styrtes den gudløse, ved lydefri Færd er retfærdige trygge.

³³ Visdom bor i forstandiges Hjerter, i Tåbers Indre kendes den ikke.

³⁴ Retfærdighed løfter et Folk, men Synd er Folkenes Skændsel.

³⁵ En klog Tjener har Kongens Yndest, en vanartet rammer hans Vrede.

15

¹ Mildt svar stiller vrede, sårende ord vækker nag.

² Vises Tunge drypper af Kundskab, Dårskab strømmer fra Tåbers Mund.

³ Alle Vegne er HERRENS Øjne, de udspejder onde og gode.

⁴ Et Livets Træ er Tungens Mildhed, dens Falskhed giver Hjertesår.

⁵ Dåre lader hånt om sin Faders Tugt, klog er den, som tager Vare på Revselse.

⁶ Den retfærdiges Hus har megen Velstand, den gudløses Høst lægges øde.

⁷ Vises Læber udstrør Kundskab, Tåbers Hjerte er ikke ret.

⁸ Gudløses Offer er HERREN en Gru, retsindiges Bøn har han Velbehag i.

⁹ Den gudløses Færd er HERREN en Gru, han elsker den, der stræber efter Retfærd.

¹⁰ Streng Tugt er for den, der forlader Vejen; den, der hader Revselse, dør.

¹¹ Dødsrige og Afgrund ligger åbne for HERREN, endsige da Menneskebørnenes Hjerter.

¹² Spotteren ynder ikke at revses, til Vismænd går han ikke.

¹³ Glad Hjerte giver venligt Ansigt, ved Hjertesorg bliver Modet brudt.

¹⁴ Den forstandiges Hjerte søger Kundskab, Tåbers Mund lægger Vind på Dårskab.

¹⁵ Alle den armes Dage er onde, glad Hjerte er stadigt Gæstebud.

¹⁶ Bedre lidet med HERRENS Frygt end store Skatte med Uro.

17 Bedre en Ret Grønt med Kærlighed end fedet Okse og Had derhos.

18 Vredladen Mand vækker Splid, sindig Mand stiller Trætte.

19 Den lades Vej er spærret af Tjørn, de flittiges Sti er banet.

20 Viis Søn glæder sin Fader, Tåbe til Menneske foragter sin Moder.

21 Dårskab er Glæde for Mand uden Vid, Mand med Indsigt går lige frem.

22 Er der ikke holdt Råd, så mislykkes Planer, de lykkes, når mange rådslår.

23 Mand er glad, når hans Mund kan svare, hvor godt er et Ord i rette Tid.

24 Den kloge går opad på Livets Vej for at undgå Dødsriget nedentil.

25 Hovmodiges Hus river HERREN bort, han fastsætter Enkens Skel.

26 Onde Tanker er HERREN en Gru, men hulde Ord er rene.

27 Den øder sit Hus, hvem Vinding er alt; men leve skal den, der hader Gave*. { [*dvs. Stikpenge.] }

28 Den retfærdiges Hjerte tænker, før det svarer, gudløses Mund lader ondt strømme ud.

29 HERREN er gudløse fjern, men hører retfærdiges Bøn.

30 Milde Øjne fryder Hjertet, godt Bud giver Marv i Benene.

31 Øret, der lytter til Livsens Revselse, vil gerne dvæle iblandt de vise.

32 Hvo Tugt forsmår, lader hånt om sin Sjæl, men Vid fanger den, der lytter til Revselse.

33 HERRENS Frygt er Tugt til Visdom, Ydmyghed først og siden Ære.

16

¹ Hjertets Råd er Menneskets sag. Tungens Svar er fra HERREN.

² En Mand holder al sin Færd for ren, men HERREN vejer Ånder.

³ Vælt dine Gerninger på HERREN, så skal dine Planer lykkes.

⁴ Alt skabte HERREN, hvert til sit, den gudløse også for Ulykkens Dag.

⁵ Hver hovmodig er HERREN en Gru, visselig slipper han ikke for Straf.

⁶ Ved Mildhed og Troskab sones Brøde, ved HERRENS Frygt undviger man ondt.

⁷ Når HERREN har Behag i et Menneskes Veje, gør han endog hans Fjender til Venner.

⁸ Bedre er lidet med Retfærd end megen Vinding med Uret.

⁹ Menneskets Hjerte udtænker hans Vej, men HERREN styrer hans Fjed.

¹⁰ Der er Gudsdom på Kongens Læber, ej fejler hans Mund, når han dømmer.

¹¹ Ret Bismer og Vægtskål er HERRENS, hans Værk er alle Posens Lodder.

¹² Gudløs Færd er Konger en Gru, thi ved Retfærd grundfæstes Tronen.

¹³ Retfærdige Læber har Kongens Yndest, han elsker den, der taler oprigtigt.

¹⁴ Kongens Vrede er Dødens Bud, Vismænd evner at mildne den.

15 I Kongens Åsyns Lys er der Liv, som Vårregnens Sky er hans Yndest.

16 At vinde Visdom er bedre end Guld, at vinde Indsigt mere end Sølv.

17 De retsindiges Vej er at vige fra ondt; den vogter sit Liv, som agter på sin Vej.

18 Hovmod går forud for Fald, Overmod forud for Snublen.

19 Hellere sagtmodig med ydmyge end dele Bytte med stolte.

20 Vel går det den, der mærker sig Ordet; lykkelig den, der stoler på HERREN.

21 Den vise kaldes forstandig, Læbernes Sødme øger Viden.

22 Kløgt er sin Mand en Livsens Kilde, Dårskab er Dårers Tugt.

23 Den vises Hjerter giver Munden Kløgt, på Læberne lægger det øget Viden.

24 Hulde Ord er som flydende Honning, søde for Sjælen og sunde for Legemet.

25 Mangen Vej synes Manden ret, og så er dens Ende dog Dødens Veje.

26 En Arbejders Hunger arbejder for ham, thi Mundens Krav driver på ham.

27 En Nidding graver Ulykkesgrave, det er, som brændte der Ild på hans Læber.

28 Rænkefuld Mand sætter Splid; den, der bagtaler, skiller Venner.

29 Voldsmand lokker sin Næste og fører ham en Vej, der ikke er god.

30 Den, der stirrer, har Rænker for; knibes Læberne sammen, har man fuldbyrdet ondt.

³¹ Grå Hår er en dejlig Krone, den vindes på Retfærds Vej.

³² Større end Helt er sindig Mand, større at styre sit Sind end at tage en Stad.

³³ I Brystfolden rystes Loddet, det falder, som HERREN vil.

17

¹ Bedre en tør Bid Brød med fred end Huset fuldt af Sul med Trætte.

² Klog Træl bliver Herre over dårlig Søn og får lod og del mellem brødre.

³ Digel til Sølv og Ovn til Guld, men den, der prøver Hjerter, er HERREN.

⁴ Den onde hører på onde Læber, Løgneren lytter til giftige Tunger.

⁵ Hvo Fattigmand spotter, håner hans Skaber, den skadefro slipper ikke for Straf.

⁶ De gamles Krone er Børnebørn, Sønners Stolthed er Fædre.

⁷ Ypperlig Tale er ej for en Dære, end mindre da Løgn for den, som er ædel.

⁸ Som en Troldsten er Gave i Giverens Øjne; hvorhen den end vender sig, gør den sin Virkning.

⁹ Den, der dølger en Synd, søger Venskab, men den, der ripper op i en Sag, skiller Venner.

¹⁰ Bedre virker Skænd på forstandig end hundrede Slag på en Tåbe.

¹¹ Den onde har kun Genstridighed for, men et skånselsløst Bud er udsendt imod ham.

¹² Man kan møde en Bjørn, hvis Unger er taget, men ikke en Tåbe udi hans Dårskab.

13 Den, der gengælder godt med ondt, fra hans Hus skal Vanheld ej vige.

14 At yppe Strid er at åbne for Vand, hold derfor inde, før Strid bryder løs.

15 At frikende skyldig og dømme uskyldig, begge Dele er HERREN en Gru.

16 Hvad hjælper Penge i Tåbens Hånd til at købe ham Visdom, når Viddet mangler?

17 Ven viser Kærlighed når som helst, Broder fødes til Hjælp i Nød.

18 Mand uden Vid giver Håndslag og går i Borgen for Næsten.

19 Ven af Kiv er Ven af Synd; at højne sin Dør er at attrå Fald.

20 Ej finder man Lykke, når Hjertet er vrangt, man falder i Våde, når Tungen er falsk.

21 Den, der avler en Tåbe, får Sorg, Dårens Fader er ikke glad.

22 Glad Hjerte er godt for Legemet, nedslået Sind suger Marv af Benene.

23 Den gudløse tager Gave i Løn for at bøje Rettens Gænge.

24 Visdom står den forstandige for Øje, Tåbens Blik er ved Jordens Ende.

25 Tåbelig Søn er sin Faders Sorg, Kvide for hende, som fødte ham.

26 At straffe den, der har Ret, er ilde, værre endnu at slå de ædle.

27 Den, som har Kundskab tøjler sin Tale, Mand med Forstand er koldblodig.

28 Selv Dåren, der tier, gælder for viis, forstandig er den, der lukker sine Læber.

18

¹ Særlingen søger et påskud, med vold og magt vil han strid.

² Tåben ynder ej Indsigt, men kun, at hans Tanker kommer for Lyset.

³ Hvor Gudløshed kommer, kommer og Spot, Skam og Skændsel følges.

⁴ Ord i Mands Mund er dybe Vande, en rindende Bæk, en Visdomskilde.

⁵ Det er ilde at give en skyldig Medhold, så man afviser skyldfris Sag i Retten.

⁶ Tåbens Læber fører til Trætte, hans Mund råber højt efter Hug,

⁷ Tåbens Mund er hans Våde, hans Læber en Snare for hans Liv.

⁸ Bagtalerens Ord er som Lækkerbiskener, de synker dybt i Bugen.

⁹ Den, der er efterladet i Gerning, er også Broder til Ødeland.

¹⁰ HERRENS Navn er et stærkt Tårn, den retfærdige løber derhen og bjærges.

¹¹ Den riges Gods er hans faste Stad, og tykkes ham en knejsende Mur.

¹² Mands Hovmod går forud for Fald, Ydmyghed forud for Ære.

¹³ Om nogen svarer, førend han hører, regnes det ham til Dårskab og Skændsel.

¹⁴ Mands Mod udholder Sygdom, men hvo kan bære en sønderbrudt Ånd?

¹⁵ Den forstandiges Hjerte vinder sig Kundskab, de vises Øre attrår Kundskab.

¹⁶ Gaver åbner et Menneske Vej og fører ham hen til de store.

17 Den, der taler først i en Trætte har Ret, til den anden kommer og går ham efter.

18 Loddet gør Ende på Trætter og skiller de stærkeste ad.

19 Krænket Broder er som en Fæstning, Trætter som Portslå for Borg.

20 Mands Bug mættes af Mundens Frugt, han mættes af Læbernes Grøde.

21 Død og Liv er i Tungens Vold, hvo der tøjler den, nyder dens Frugt.

22 Fandt man en Hustru, fandt man Lykken og modtog Nåde fra HERREN.

23 Fattigmand beder og trygler, Rigmand svarer med hårde Ord.

24 Med mange Fæller kan Mand gå til Grunde, men Ven kan overgå Broder i Troskab.

19

1 Bedre Fattigmand med lydefri færd end en, som går Krogveje, er han end rig.

2 At mangle Kundskab er ikke godt, men den træder fejl, som har Hastværk.

3 Et Menneskes Dårskab øder hans Vej, men på HERREN vredes hans Hjerte.

4 Gods skaffer mange Venner, den ringe skiller hans Ven sig fra.

5 Det falske Vidne undgår ej Straf; den slipper ikke, som farer med Løgn.

6 Mange bejler til Stormands Yndest, og alle er Venner med gavmild Mand.

7 Fattigmands Frænder hader ham alle, end mere skyr hans Venner ham da. Ej frelses den,

som jager efter Ord. { [*oversat efter den græske Overs. Der mangler en Linie.] }

⁸ Den, der vinder Vid, han elsker sin Sjæl, og den, der vogter på Indsigt, får Lykke.

⁹ Det falske Vidne undgår ej Straf, og den, der farer med Løgn, går under.

¹⁰ Velleved sømmer sig ikke for Tåbe, end mindre for Træl at herske over Fyrster.

¹¹ Klogskab gør Mennesket sindigt, hans Ære er at overse Brøde.

¹² Som Brøl af en Løve er Kongens Vrede, som Dug på Græs er hans Gunst.

¹³ Tåbelig Søn er sin Faders Ulykke, Kvindekiv er som ustandseligt Tagdryp.

¹⁴ Hus og Gods er Arv efter Fædre, en forstandig Hustru er fra HERREN.

¹⁵ Dovenskab sænker i Dvale, den lade Sjæl må sulte.

¹⁶ Den vogter sin Sjæl, som vogter på Budet, men skødesløs Vandel fører til Død.

¹⁷ Er man god mod den ringe, låner man HERREN, han gengælder en, hvad godt man har gjort.

¹⁸ Tugt din Søn, imens der er Håb, ellers stiler du efter at slå ham ihjel.

¹⁹ Den, som er hidsig, må bøde, ved Skånsel gør man det værre.

²⁰ Hør på Råd og tag ved Lære, så du til sidst bliver viis.

²¹ I Mands Hjerte er mange Tanker, men HERRENS Råd er det, der står fast.

²² Vinding har man af Godhed, hellere fattig end Løgner.

23 HERRENS Frygt er Vej til Liv, man hviler mæt og frygter ej ondt.

24 Den lade rækker til Fadet, men fører ej Hånden til Munden.

25 Får Spottere Hug, bliver tankeløs klog, ved Revselse får den forstandige Kundskab.

26 Mishandle Fader og bortjage Moder gør kun en dårlig, vanartet Søn.

27 Hør op, min Søn, med at høre på Tugt og så fare vild fra Kundskabsord.

28 Niddingevidne spotter Retten, gudløses Mund er glubsk efter Uret.

29 Slag er rede til Spottere, Hug til Tåbers Ryg.

20

1 En Spotter er Vinen, stærk Drik slår sig løs, og ingen, som raver deraf, er viis.

2 Som Løvebrøl er Rædslen, en Konge vækker, at vække hans Vrede er at voye sit Liv.

3 Mands Ære er det at undgå Trætte, men alle Tåber vil Strid.

4 Om Efteråret pløjer den lade ikke, han søger i Høst, men finder intet.

5 Råd i Mands Hjerter er dybe Vande, men Mand med Indsigt drager det op.

6 Mangen kaldes en velvillig Mand, men hvem kan finde en trofast Mand?

7 Retfærdig er den, som lydefrit vandrer, hans Sønner får Lykke efter ham.

8 Kongen, der sidder i Dommersædet, sigter alt ondt med sit Blik.

9 Hvo kan sige: "Jeg rensed mit Hjerter, og jeg er ren for Synd!"

10 To Slags Vægt og to Slags Mål, begge Dele er HERREN en Gru.

11 Selv Drengen kendes på det, han gør, om han er ren og ret hans Færd.

12 Øret, der hører, og Øjet, der ser, HERREN skabte dem begge.

13 Elsk ikke Søvn, at du ej bliver fattig, luk Øjnene op og bliv mæt.

14 Køberen siger: "Usselt, usselt!" men skryder af Handelen, når han går bort.

15 Har man end Guld og Perler i Mængde, kosteligst Smykke er Kundskabsløber.

16 Tag hans Klæder, han borged for en anden, pant ham for fremmedes Skyld!

17 Sødt smager Løgnens Brød, bagefter fyldes Munden med Grus.

18 Planer, der lægges ved Rådslagning, lykkes; før Krig efter modent Overlæg!

19 Bagtaleren røber, hvad ham er betroet, hav ej med en åbenmundet at gøre!

20 Den, der bander Fader og Moder, i Bælgmørke går hans Lampe ud.

21 Først haster man efter en Arv, men til sidst velsignes den ikke.

22 Sig ikke: "Ondt vil jeg gengælde!" Bi på HERREN, så hjælper han dig.

23 To Slags Lodder er HERREN en Gru, det er ikke godt, at Vægten er falsk.

24 Fra HERREN er Mands Fjed, hvor kan et Menneske fatte sin Skæbne!

25 Det er farligt at sige tankeløst: "Helligt!"* og først efter Løftet tænke sig om. { [*for at vie en Gave til Helligdommen.] }

26 Viis Konge sigter de gudløse, lader Tærskenhjul gå over dem.

27 Menneskets Ånd er en HERRENS Lampe, den ransager alle hans indres Kamre.

28 Godhed og Troskab vogter Kongen, han støtter sin Trone ved Retfærd.

29 Unges Stolthed er deres Styrke, gamles Smykke er grånet Hår.

30 Blodige Strimer renses den onde og Hug hans Indres Kamre.

21

1 En Konges hjerte er Bække i HERRENS hånd, han leder det hen, hvor han vil.

2 En Mand holder al sin Færd for ret, men HERREN vejer Hjerter.

3 At øve Ret og Skel er mere værd for HERREN end Offer.

4 Hovmodige Øjne, et opblæst Hjerte, selv gudløses Nyjord er Synd.

5 Kun Overflod bringer den flittiges Råd, hver, som har Hastværk, får kun Tab.

6 At skabe sig Rigdom ved Løgnetunge er Jag efter Vind i Dødens Snarer.

7 Gudløses Voldsfærd bortriver dem selv, thi de vægrer sig ved at øve Ret.

8 Skyldtyngtet Mand går Krogveje, den renes Gerning er ligetil.

9 Hellere bo i en Krog på Taget end fælles Hus med trættekær Kvinde.

10 Den gudløses Sjæl har Lyst til ondt, hans Øjne ynker ikke hans Næste.

11 Må Spotter bøde, bliver tankeløs klog, har Vismand Fremgang, da vinder han kundskab.

12 Den Retfærdige* har Øje med den gudløses Hus, han styrter gudløse Folk i Ulykke. { [*dvs. Gud. Sl. 34, 17.] }

13 Hvo Øret lukker for Småmands Skrig, skal råbe selv og ikke få Svar.

14 Lønlig Gave mildner Vrede, Stikpenge i Brystfolden voldsom Harme.

15 Rettens Gænge er den retfærdiges Glæde, men Udådsmændenes Rædsel.

16 Den, der farer vild fra Kløgtens Vej, skal havne i Skyggers* Forsamling. { [*dvs. de Dødes.] }

17 Lyst til Morskab fører i Trang, Lyst til Olie og Vin gør ej rig.

18 Den gudløse bliver Løsepenge for den retfærdige, den troløse kommer i retsindiges Sted.

19 Hellere bo i et Ørkenland end hos en trættekær, arrig Kvinde.

20 I den vises Bolig er kostelig Skat og Olie, en Tåbe af et Menneske øder det.

21 Den, der higer efter Retfærd og Godhed vinder sig Liv og Ære.

22 Vismand stormer Heltes By og styrter Værnet, den stolede på.

23 Den, der vogter sin Mund og sin Tunge, vogter sit Liv for Trængsler.

24 Den opblæste stolte kaldes en Spotter, han handler frækt i Hovmod.

25 Den lades Attrå bliver hans Død, thi hans Hænder vil intet bestille.

²⁶ Ugerningsmand er stadig i Trang, den retfærdige giver uden at spare.

²⁷ Vederstyggeligt er de gudløses Offer, især når det ofres for Skændselsdåd.

²⁸ Løgnagtigt Vidne går under, Mand, som vil høre, kan tale fremdeles.

²⁹ Den gudløse optræder frækt, den retsindige overtænker sin Vej.

³⁰ Visdom er intet, Indsigt er intet, Råd er intet over for HERREN.

³¹ Hest holdes rede til Stridens Dag, men Sejren er HERRENS Sag.

22

¹ Hellere godt Navn end megen rigdom, Yndest er bedre end Sølv og Guld.

² Rig og fattig mødes, HERREN har skabt dem begge.

³ Den kloge ser Faren og søger i Skjul, tankeløse går videre og bøder.

⁴ Lønnen for Ydmyghed og HERRENS Frygt er Rigdom, Ære og Liv.

⁵ På den svigefuldes Vej er der Torne og Snarer; vil man vogte sin Sjæl, må man holde sig fra dem.

⁶ Væn Drengen til den Vej, han skal følge, da viger han ikke derfra, selv gammel.

⁷ Over Fattigfolk råder den rige, Låntager bliver Långivers Træl.

⁸ Hvo Uret sår, vil høste Fortræd, hans Vredes Ris skal slå ham selv.

⁹ Den vennesele velsignes, thi han deler sit Brød med den ringe.

10 Driv Spotteren ud, så går Trætten med, og Hiv og Smæden får Ende.

11 HERREN elsker den rene af Hjertet; med Ynde på Læben er man Kongens Ven.

12 HERRENS Øjne agter på Kundskab, men han kuldkaster troløses Ord.

13 Den lade siger: "En Løve på Gaden! Jeg kan let blive revet ihjel på Torvet."

14 Fremmed Kvindes* Mund er en bundløs Grav, den, HERREN er vred på, falder deri. { [*se til Ordsp. 2, 16.] }

15 Dårskab er knyttet til Ynglingens Hjerte, Tugtens Ris skal fjerne den fra ham.

16 Vold mod den ringe øger hans Eje, Gave til Rigmand gør ham kun fattig.

17 Bøj Øret og hør de vises Ord, vend Hjertet til og kend deres Liflighed!

18 Vogter du dem i dit Indre, er de alle rede på Læben.

19 For at din Lid skal stå til HERREN, lærer jeg dig i Dag.

20 Alt i Går optegned jeg til dig, alt i Forgårs Råd og Kundskab

21 for at lære dig rammende Sandhedsord, at du kan svare sandt, når du spørges.

22 Røv ej fra den ringe, fordi han er ringe, knus ikke den arme i Porten*: { [*dvs. for Retten.] }

23 thi HERREN fører deres Sag og raner deres Ransmænds Liv.

24 Vær ej Ven med den, der let bliver hidsig, omgås ikke vredladen Mand,

25 at du ikke skal lære hans Stier og hente en Snare for din Sjæl.

²⁶ Hør ikke til dem, der giver Håndslag, dem, som borger for Gæld!

²⁷ Såfremt du ej kan betale, tager man Sengen, du ligger i.

²⁸ Flyt ej ældgamle Skel, dem, dine Fædre satte.

²⁹ Ser du en Mand, som er snar til sin Gerning, da skal han stedes for Konger, ikke for Folk af ringe Stand.

23

¹ Når du sidder til bords hos en Stormand, mærk dig da nøje, hvem du har for dig,

² og sæt dig en Kniv på Struben, i Fald du er alt for sulten.

³ Attrå ikke hans lækre Retter, thi det er svigefuld kost.

⁴ Slid dig ikke op for at vinde dig Rigdom, brug ej din Forstand dertil!

⁵ Skal dit Blik flyve efter den uden at finde den? Visselig gør den sig Vinger som Ørnen, der flyver mod Himlen.

⁶ Spis ej den misundeliges Brød, attrå ikke hans lækre Retter;

⁷ thi han sidder med karrige Tanker*; han siger til dig: "Spis og drik!" men hans Hjerte er ikke med dig. { [*Oversættelsen usikker.] }

⁸ Den Bid, du har spist, må du udspy, du spilder dine fagre Ord.

⁹ Tal ikke for Tåbens Ører, thi din kloge Tale agter han ringe.

¹⁰ Flyt ej ældgamle Skel, kom ikke på faderløses Mark;

11 thi deres Løser er stærk, han fører deres Sag imod dig.

12 Vend dit Hjerte til Tugt, dit Øre til Kundskabs Ord.

13 Spar ej Drengen for Tugt; når du slår ham med Riset, undgår han Døden;

14 du slår ham vel med Riset, men redder hans Liv fra Dødsriget.

15 Min Søn, er dit Hjerte viist, så glæder mit Hjerte sig også,

16 og mine Nyrer jubler, når dine Læber taler, hvad ret er!

17 Dit Hjerte være ikke skinsygt på Syndere, men stadig ivrigt i HERRENS Frygt;

18 en Fremtid har du visselig da, dit Håb bliver ikke til intet.

19 Hør, min Søn, og bliv viis, lad dit Hjerte gå den lige Vej.

20 Hør ikke til dem, der svælger i Vin, eller dem, der frådser i Kød;

21 thi Dranker og Frådser forarmes, Søvn giver lasede Klæder.

22 Hør din Fader, som avlede dig, ringeagt ikke din gamle Moder!

23 Køb Sandhed og sælg den ikke, Visdom, Tugt og Forstand.

24 Den retfærdiges Fader jubler; har man avlet en Vismand, glædes man ved ham;

25 din Fader og Moder glæde sig, hun, der fødte dig, juble!

26 Giv mig dit Hjerte, min Søn, og lad dine Øjne synes om mine Veje!

27 Thi en bundløs Grav er Skøgen, den

fremmede Kvinde*, en snæver Brønd; { [*se til Ordsp. 2, 16.] }

²⁸ ja, som en Stimand ligger hun på Lur og øger de troløses Tal blandt Mennesker.

²⁹ Hvem har Ak, og hvem har Ve, hvem har Kiv, og hvem har Klage? Hvem har Sår uden Grund, hvem har sløve Øjne?

³⁰ De, som sidder sent over Vinen, som kommer for at smage den stærke Drik.

³¹ Se ikke til Vinen, hvor rød den er, hvorledes den perler i Bægeret; den glider så glat,

³² men bider til sidst som en Slange og spyr sin Gift som en Øgle;

³³ dine Øjne skuer de sælsomste Ting, og bagvendt taler dit Hjerter;

³⁴ du har det, som lå du midt i Havet, som lå du oppe på en Mastetop.

³⁵ "De slog mig, jeg følte ej Smerte, gav mig Hug, jeg mærked det ikke; når engang jeg vågner igen, så søger jeg atter til Vinen!"

24

¹ Misund ej onde Folk, hav ikke lyst til at være med dem;

² thi deres Hjerter pønser på Vold, deres Læbers Ord volder Men.

³ Ved Visdom bygges et Hus, ved Indsigt holdes det oppe,

⁴ ved Kundskab fyldes kamrene med alskens kosteligt, herligt Gods.

⁵ Vismænd er større end Kæmpe, kyndig Mand mer end Kraftkarl.

⁶ Thi Krig skal du føre efter modent Overlæg, vel står det til, hvor mange giver Råd.

⁷ Visdom er Dåren for høj, han åbner ej Munden i Porten.

⁸ Den, der har ondt i Sinde, kaldes en rænkefuld Mand.

⁹ Hvad en Dære har for, er Synd, en Spotter er Folk en Gru.

¹⁰ Taber du Modet på Trængslens Dag, da er din Kraft kun ringe.

¹¹ Frels dem, der slæbes til Døden, red dem, der vakler hen for at dræbes.

¹² Siger du: "Se, jeg vidste det ikke" - mon ej han, der vejer Hjerter, kan skønne? Han, der tager Vare på din Sjæl, han ved det, han gengælder Mennesker, hvad de har gjort.

¹³ Spis Honning, min Søn, det er godt, og Kubens Saft er sød for din Gane;

¹⁴ vid, at så er og Visdom for Sjælen! Når du finder den, har du en Fremtid, dit Håb bliver ikke til intet.

¹⁵ Lur ej på den retfærdiges Bolig, du gudløse, ødelæg ikke hans Hjem;

¹⁶ thi syv Gange falder en retfærdig og står op, men gudløse styrter i Fordærv.

¹⁷ Falder din Fjende, så glæd dig ikke, snubler han, juble dit Hjerte ikke,

¹⁸ at ikke HERREN skal se det med Mishag og vende sin Vrede fra ham.

¹⁹ Græm dig ej over Ugerningsmænd, misund ikke de gudløse;

²⁰ thi den onde har ingen Fremtid, gudløses Lampe går ud.

²¹ Frygt HERREN og Kongen, min Søn, indlad dig ikke med Folk, som gør Oprør;

²² thi brat kommer Ulykke fra dem, uventet Fordærv fra begge.

²³ Også følgende Ordsprog er af vise Mænd. Partiskhed i Retten er ilde.

²⁴ Mod den, som kender en skyldig fri, er Folkeslags Banden, Folkefærds Vrede;

²⁵ men dem, der dømmes med Ret, går det vel, dem kommer Lykkens Velsignelse over.

²⁶ Et Kys på Læberne giver den, som kommer med ærligt Svar.

²⁷ Fuldfør din Gerning udendørs, gør dig færdig ude på Marken og byg dig siden et Hus!

²⁸ Vidn ikke falsk mod din Næste, vær ikke letsindig med dine Læber;

²⁹ sig ikke: "Jeg gør mod ham, som han gjorde mod mig, jeg gengælder hver hans Gerning."

³⁰ Jeg kom forbi en lad Mands Mark og et uforstandigt Menneskes Vingård;

³¹ se, den var overgroet af Tidsler, ganske skjult af Nælder; Stendiget om den lå nedbrudt.

³² Jeg skued og skrev mig det bag Øre, jeg så og tog Lære deraf:

³³ Lidt Søvn endnu, lidt Blund, lidt Hvile med samlagte Hænder:

³⁴ Som en Stimand kommer da Fattigdom over dig, Trang som en skjoldvæbnet Mand.

25

¹ Følgende er også ordsprog af SALOMO, som Kong Ezekias af Judas Mænd samlede.

² Guds Ære er det at skjule en Sag, Kongers Ære at granske en Sag.

³ Himlens Højde og Jordens Dybde og Kongers Hjerte kan ingen granske.

⁴ Når Slagger fjernes fra Sølv, så bliver det hele lutret;

⁵ når gudløse fjernes fra Kongen, grundfæstes hans Trone ved Retfærd.

⁶ Bryst dig ikke for Kongen og stil dig ikke på de stores Plads;

⁷ det er bedre, du får Bud: "Kom herop!" end man flytter dig ned for en Stormands Øjne. Hvad end dine Øjne har set,

⁸ skrid ikke til Trætte straks; thi hvad vil du siden gøre, når din Næste gør dig til Skamme?

⁹ Før Sagen med din Næste til Ende, men røb ej Andenmands Hemmelighed,

¹⁰ thi ellers vil den, der hører det, smæde dig og dit onde Rygte aldrig dø hen.

¹¹ Æbler af Guld i Skåle af Sølv er Ord, som tales i rette Tid.

¹² En Guldring, et gyldent Smykke er revsende Vismand for lyttende Øre.

¹³ Som kølende Sne en Dag i Høst er pålideligt Bud for dem, der sender ham; han kvæger sin Herres Sjæl.

¹⁴ Som Skyer og Blæst uden Regn er en Mand, der skryder med skrømtet Gavnildhed.

¹⁵ Ved Tålmod overtales en Dommer, mild Tunge sønderbryder Ben.

¹⁶ Finder du Honning, så spis til Behov, at du ikke bliver mæt og igen spyr den ud.

17 Sæt sjældent din Fod i din Næstes Hus, at han ej får for meget af dig og ledes.

18 Som Stridsøkse, Sværd og hvassen Pil er den, der vidner falsk mod sin Næste.

19 Som ormstukken Tand og vaklende Fod er troløs Mand på Trængselens Dag.

20 Som at lægge Frakken, når det er Frost, og hælde surt over Natron, så er det at synge for mismodig Mand.

21 Sulter din Fjende, så giv ham at spise, tørster han, giv ham at drikke;

22 da sanker du gloende Kul på hans Hoved, og HERREN lønner dig for det.

23 Nordenvind fremkalder Regn, bagtalende Tunge vrede Miner.

24 Hellere bo i en Krog på Taget end fælles Hus med trættekær Kvinde.

25 Hvad koldt Vand er for en vansmægtet Sjæl, er Glædesbud fra et Land i det fjerne.

26 Som grumset Kilde og ødelagt Væld er retfærdig, der vakler i gudløses Påsyn.

27 Ej godt at spise for megen Honning, spar på hædrende Ord.

28 Som åben By uden Mur er en Mand, der ikke kan styre sit Sind.

26

1 Som Sne om Sommeren og Regn om Høsten så lidt hører Ære sig til for en Tåbe.

2 Som en Spurv i Fart, som en Svale i Flugt så rammer ej Banden mod sagesløs Mand.

3 Svøbe for Hest, Bidsel for Æsel og Ris for Tåbers Ryg.

⁴ Svar ej Tåben efter hans Dårskab*, at ikke du selv skal blive som han. { [*dvs. tåbeligt.] }

⁵ Svar Tåben efter hans Dårskab*, at han ikke skal tykkes sig viis. { [*dvs. revsende.] }

⁶ Den afhugger Fødderne og inddrikker* Vold, som sender Bud ved en Tåbe. { [*må finde sig i.] }

⁷ Slappe som den lammes Ben er Ordsprog i Tåbers Mund.

⁸ Som en, der binder Stenen fast i Slingen, er den, der hædrer en Tåbe.

⁹ Som en Tornekæp, der falder den drukne i Hænde, er Ordsprog i Tåbers Mund.

¹⁰ Som en Skytte, der sårer enhver, som kommer, er den, der lejer en Tåbe og en drukken.

¹¹ Som en Hund, der vender sig om til sit Spy, er en Tåbe, der gentager Dårskab.

¹² Ser du en Mand, der tykkes sig viis, for en Tåbe er der mere Håb end for ham.

¹³ Den lade siger: "Et Rovdyr på Vejen, en Løve ude på Torvenel!"

¹⁴ Døren drejer sig på sit Hængsel, den lade på sit Leje.

¹⁵ Den lade rækker til Fadet, men gider ikke føre Hånden til Munden.

¹⁶ Den lade tykkes sig større Vismand end syv, der har kloge Svar.

¹⁷ Den griber en Hund i Øret, som blander sig i uvedkommende Strid.

¹⁸ Som en vanvittig Mand, der udslynger Gløder, Pile og Død,

¹⁹ er den, der sviger sin Næste og siger: "Jeg spøger jo kun."

20 Er der intet Brænde, går Ilden ud, er der ingen Bagtaler, stilles Trætte.

21 Trækul til Gløder og Brænde til Ild og trættekær Mand til at optænde Kiv.

22 Bagtalerens Ord er som Lækkerbiskener, de synker dybt i Legemets Kamre.

23 Som Sølvovertræk på et Lerkar er ondsindet Hjerter bag glatte Læber.

24 Avindsmand hykler med Læben, i sit Indre huser han Svig;

25 gør han Røsten venlig, tro ham dog ikke, thi i hans Hjerter er syvfold Gru.

26 Den, der dølger sit Had med Svig, hans Ondskab kommer frem i Folkets Forsamling.

27 I Graven, man graver, falder man selv, af Stenen, man vælter, rammes man selv.

28 Løgnetunge giver mange Hug, hylersk Mund volder Fald.

27

1 Ros dig ikke af Dagen i Morgen, du ved jo ikke, hvad Dag kan bringe.

2 Lad en anden rose dig, ikke din Mund, en fremmed, ikke dine egne Læber.

3 Sten er tung, og Sand vejer til, men tung fremfor begge er Dårers Galde.

4 Vrede er grum, og Harme skummer, men Skinsyge, hvo kan stå for den?

5 Hellere åbenlys Revselse end Kærlighed, der skjules.

6 Vennehånds Hug er ærligt mente, Avindsmands Kys er mange.

⁷ Den mætte vrager Honning, alt beskt er sødt for den sultne.

⁸ Som Fugl, der må fly fra sin Rede, er Mand, der må fly fra sit Hjem:

⁹ Olie og Røgelse fryder Sindet, men Sjælen sønderslides af Kummer.

¹⁰ Slip ikke din Ven og din Faders Ven, gå ej til din Broders Hus på din Ulykkes Dag. Bedre er Nabo ved Hånden end Broder i det fjerne.

¹¹ Vær viis, min Søn, og glæd mit Hjerte, at jeg kan svare den, der smæder mig.

¹² Den kloge ser Faren og søger i Skjul, tankeløse går videre og bøder,

¹³ Tag hans Klæder, han borged for en anden, pant ham for fremmedes Skyld!

¹⁴ Den, som årle højlydt velsigner sin Næste, han får det regnet for Banden.

¹⁵ Ustandseligt Tagdryp en Regnvejrsdag og trættekær Kvinde ligner hinanden;

¹⁶ den, som vil skjule hende, skjuler Vind, og hans højre griber i Olie.

¹⁷ Jern skærpes med Jern, det ene Menneske skærper det andet.

¹⁸ Røgter man et Figentræ, spiser man dets Frugt; den, der vogter sin Herre, æres.

¹⁹ Som i Vandspejlet Ansigt møder Ansigt, slår Menneskehjerte Menneske i Møde.

²⁰ Dødsrige og Afgrund kan ikke mættes, ej heller kan Menneskens Øjne mættes.

²¹ Digel til Sølv og Ovn til Guld, efter sit Ry bedømmes en Mand.

²² Om du knuste en Dåre i Morter med Støder midt imellem Gryn, hans Dårskab veg dog ej fra

ham.

²³ Mærk dig, hvorledes dit Småkvæg ser ud,
hav Omhu for dine Hjorde;

²⁴ thi Velstand varer ej evigt, Rigdom ikke fra
Slægt til Slægt;

²⁵ er Sommergræsset svundet, Grønt spiret
frem, og sankes Bjergenes Urter,

²⁶ da har du Lam til at give dig Klæder og
Bukke til at købe en Mark,

²⁷ Gedemælk til Mad for dig og dit Hus, til
Livets Ophold for dine Piger.

28

¹ Den gudløse flyr, skønt ingen er efter ham;
tryk som en Løve er den retfærdige.

² Ved Voldsmands Brøde opstår Strid, den
kvæles af Mand med Forstand.

³ En fattig Tyran, der kuer de ringe, er Regn,
der hærger og ej giver Brød.

⁴ Hvo Loven sviger, roser de gudløse, hvo
Loven holder, er på Krigsfod med dem.

⁵ Ildesindede fatter ej Ret; alt fatter de, som
søger HERREN.

⁶ Hellere en fattig med lydefri Færd end en,
som går Krogveje, er han end rig.

⁷ Forstandig Søn tager Vare på Loven, men
Drankeres Fælle gør sin Fader Skam.

⁸ Hvo Velstand øger ved Åger og Opgæld,
samler til en, som er mild mod de ringe.

⁹ Den, der vender sit Øre fra Loven, endog hans
Bøn er en Gru.

10 Leder man retsindige vild på onde Veje, falder man selv i sin Grav; men de lydefri arver Lykke.

11 Rigmand tykkes sig viis, forstandig Småmand gennemskuer ham.

12 Når retfærdige jubler, er Herligheden stor, vinder gudløse frem, skal man lede efter Folk*. { [*dvs. de gemmer sig (V. 28). Es. 3, 4 ff.] }

13 At dølgge sin Synd fører ikke til Held, men bekendes og slippes den, finder man Nåde.

14 Saligt det Menneske, som altid ængstes*, men forhærder man sit Hjerte, falder man i Ulykke. { [*for at overtræde Loven. Fil 2, 13. 1 Pet. 1, 17.] }

15 En brølende Løve, en grådig Bjørn er en gudløs, som styrer et ringe Folk.

16 Uforstandig Fyrste øver megen Vold, langt Liv får den, der hader Rov.

17 Et Menneske, der tynges af Blodskyld, er på Flugt til sin Grav; man hjælpe ham ikke.

18 Den, som vandrer lydefrit, frelses, men den, som går Krogveje, falder i Graven.

19 Den mættes med brød, som dyrker sin Jord, med Fattigdom den, der jager efter Tomhed.

20 Ærlig Mand velsignes rigt, men Jag efter Rigdom undgår ej Straf.

21 At være partisk er ikke godt, en Mand kan forse sig for en Bid Brød.

22 Misundelig Mand vil i Hast vinde Gods; at Trang kommer over ham, ved han ikke.

23 Den, der revser, får Tak til sidst fremfor den, hvis Tunge er slesk.

24 Stjæle fra Forældre og nægte, at det, er Synd, er at være Fælle med hærgende Mand.

25 Den vindesyge vækker Splid, men den, der stoler på HERREN, kvæges.

26 Den, der stoler på sit Vid, er en Tåbe, men den, der vandrer i Visdom, reddes.

27 Hvo Fattigmand giver, skal intet fattes, men mangefold bandes, hvo Øjnene lukker.

28 Vinder gudløse frem, kryber Folk i Skjul; når de omkommer, bliver de retfærdige mange.

29

1 Hvo Nakken gør stiv, skønt revset tit, han knuses brat uden Lægedom.

2 Er der mange retfærdige, glædes Folket, men råder de gudløse, sukker Folket.

3 Hvo Visdom elsker, glæder sin Fader, hvo Skøger omgås, bortødsler Gods.

4 Kongen grundfæster Landet med Ret, en Udsuger lægger det øde.

5 Mand, der smigrer sin Næste, breder et Net for hans Fod.

6 I sin Brøde hildes den onde, den retfærdige jubler af Glæde.

7 Den retfærdige kender de ringes Retssag; den gudløse skønner intet.

8 Spottere ophidser Byen, men Vismænd, de stiller Vrede.

9 Går Vismænd i Rette med Dære, vredes og ler han, alt preller af.

10 De blodtørstige hader lydefri Mand, de retsindige tager sig af ham.

11 En Tåbe slipper al sin Voldsomhed løs, Vismænd stiller den omsider.

12 En Fyrste, som lytter til Løgnetale, får lufter gudløse Tjenere.

13 Fattigmand og Blodsuger mødes, HERREN giver begge Øjne Glans. { [*dvs. han lader dem leve.] }

14 En Konge, der dømmes de ringe med Ret, hans Trone står fast evindeligt.

15 Ris og Revselse, det giver Visdom, uvorn Dreng gør sin Moder Skam.

16 Bliver mange gudløse tiltager Synd; retfærdige ser med Fryd deres Fald.

17 Tugt din Søn, så kvæger han dig og bringer din Sjæl, hvad der smager.

18 Uden Syner forvildes et Folk; salig den, der vogter på Loven.

19 Med Ord lader Træl sig ikke tugte, han fatter dem vel, men adlyder ikke.

20 Ser du en Mand, der er hastig til Tale, for en Tåbe er der snarere Håb end for ham.

21 Forvæner man sin Træl fra ung, vil han til sidst være Herre.

22 Hidsig Mand vækker Strid, vredladen Mand gør megen Synd.

23 Et Menneskes Hovmod ydmyger ham, den ydmyge opnår Ære.

24 Hæleren hader sit Liv, han hører Forbandelsen*, men melder intet. { [*Øvrighedens forbandende Trusler over den Skyldiges Medvidere, som intet angiver. 3 Mos. 5, 1.] }

25 Frygt for Mennesker leder i Snare, men den, der stoler på HERREN, er bjærget.

²⁶ Mange søger en Fyrstes Gunst; Mands Ret er dog fra HERREN.

²⁷ Urettens Mand er retfærdiges Gru, hvo redeligt vandrer, gudløses Gru.

30

¹ Massaitten Agur, Jakes Søns ord. Manden siger: Træt har jeg slidt mig, Gud, træt har jeg slidt mig, Gud, jeg svandt hen;

² thi jeg er for dum til at regnes for Mand, Mands Vid er ikke i mig;

³ Visdom lærte jeg ej, den Hellige lærte jeg ikke at kende.

⁴ Hvo opsteg til Himlen og nedsteg igen, hvo samlede Vinden i sine Næver, hvo bandt Vandet i et Klæde, hvo greb fat om den vide Jord? Hvad er hans Navn og hans Søns Navn? Du kender det jo.

⁵ Al Guds Tale er ren, han er Skjold for dem, der lider på ham.

⁶ Læg intet til hans Ord, at han ikke skal stemple dig som Løgner.

⁷ Tvende Ting har jeg bedet dig om, nægt mig dem ej, før jeg dør:

⁸ Hold Svig og Løgneord fra mig: giv mig hverken Armod eller Rigdom, men lad mig nyde mit tilmålte Brød,

⁹ at jeg ikke skal blive for mæt og fornægte og sige: "Hvo er HERREN?" eller blive for fattig og stjæle og volde min Guds Navn Men.

¹⁰ Bagtal ikke en Træl for hans Herre, at han ikke forbander dig, så du må bøde.

11 Der findes en Slægt, som forbander sin Fader og ikke velsigner sin Moder,

12 en Slægt, der tykkes sig ren og dog ej har tvættet Snavset af sig,

13 en Slægt med de stolteste Øjne, hvis Blikke er fulde af Hovmod.

14 en Slægt, hvis Tænder er Sværd hvis Kæber er skarpe Knive, så de æder de arme ud af Landet, de fattige ud af Menneskers Samfund.

15 Blodiglen har to Døtre: Givhid, Givhid! Der er tre, som ikke kan mættes, fire, som aldrig får nok:

16 Dødsriget og det golde Moderliv, Jorden, som aldrig mættes af Vand, og Ilden, som aldrig får nok.

17 Den, som håner sin Fader og spotter sin gamle Moder, hans Øje udhakker Bækkens Ravne, Ørneunger får det til Æde.

18 Tre Ting undres jeg over, fire fatter jeg ikke:

19 Ørnens Vej på Himlen, Slangens Vej på Klipper, Skibets Vej på Havet, Mandens Vej til den unge Kvinde.

20 Så er en Ægteskabsbryderskes Færd: Hun spiser og tørrer sig om Munden og siger: "Jeg har ikke gjort noget ondt!"

21 Under tre Ting skælver et Land, fire kan det ikke bære:

22 En Træl, når han gøres til Konge, en Nidding, når han spiser sig mæt,

23 en bortstødt Hustru, når hun bliver gift, en Trælkvinde, når hun arver sin Frue.

24 Fire på Jorden er små, visere dog end Vismænd:

²⁵ Myrerne, de er et Folk uden Styrke, samler dog Føde om Sommeren;

²⁶ Klippegrævlinger, et Folk uden Magt, bygger dog Bolig i Klipper;

²⁷ Græshopper, de har ej Konge, drager dog ud i Rad og Række;

²⁸ Firbenet, det kan man gribe med Hænder, er dog i Kongers Paladser.

²⁹ Tre skrider stateligt frem, fire har statelig Gang:

³⁰ Løven, Kongen blandt Dyrene, som ikke viger for nogen;

³¹ en sadlet Stridshest, en Buk, en Konge midt i sin Hær.

³² Har du handlet som Dåre i Overmod, tænker du ondt, da Hånd for Mund!

³³ [Dansk31: 32] Thi Tryk på Mælk giver Ost, Tryk på Næsen Blod og Tryk på Vrede Trætte.

31

¹ Kong Lemuel af Massas Ord; som hans Moder tugtede ham med.

² Hvad, Lemuel, min Søn, min førstefødte, hvad skal jeg sige dig, hvad, mit Moderlivs Søn, hvad, mine Løfters Søn?

³ Giv ikke din Kraft til Kvinder, din Kærlighed til dem, der ødelægger Konger.

⁴ Det klæder ej Konger, Lemuel, det klæder ej Konger at drikke Vin eller Fyrster at kræve stærke Drikke,

⁵ at de ikke skal drikke og glemme Vedtægt og bøje Retten for alle arme.

⁶ Giv den segnende stærke Drikke, og giv den mismodige Vin;

⁷ lad ham drikke og glemme sin Fattigdom, ej mer ihukomme sin Møje.

⁸ Luk Munden op for den stumme, for alle lidendes Sag;

⁹ luk Munden op og døm retfærdigt, skaf den arme og fattige Ret!

¹⁰ Hvo finder en duelig Hustru? Hendes Værd står langt over Perlers.

¹¹ Hendes Husbonds Hjerte stoler på hende, på Vinding skorter det ikke.

¹² Hun gør ham godt og intet ondt alle sine Levedage.

¹³ Hun sørger for Uld og Hør, hun bruger sine Hænder med Lyst.

¹⁴ Hun er som en Købmands Skibe, sin Føde henter hun langvejs fra.

¹⁵ Endnu før Dag står hun op og giver Huset Mad, sine Piger deres tilmålte Del.

¹⁶ Hun tænker på en Mark og får den, hun planter en Vingård, for hvad hun har tjent.

¹⁷ Hun bælder sin Hofte med Kraft, lægger Styrke i sine Arme.

¹⁸ Hun skønner, hendes Husholdning lykkes, hendes Lampe går ikke ud om Natten.

¹⁹ Hun rækker sine Hænder mod Rokken, Fingrene tager om Tenen.

²⁰ Hun rækker sin Hånd til den arme, rækker Armene ud til den fattige.

²¹ Af Sne har hun intet at frygte for sit Hus, thi hele hendes Hus er klædt i Skarlagen.

²² Tæpper laver hun sig, hun er klædt i Byssus og Purpur.

²³ Hendes Husbond er kendt i Portene, når han sidder blandt Landets Ældste.

²⁴ Hun væver Linned til Salg og sælger Bælter til Kræmmeren.

²⁵ Klædt i Styrke og Hæder går hun Morgendagen i Møde med Smil.

²⁶ Hun åbner Munden med Visdom, med mild Vejledning på Tungen.

²⁷ Hun våger over Husets Gænge og spiser ej Ladheds Brød.

²⁸ Hendes Sønner står frem og giver hende Pris, hendes Husbond synger hendes Lov:

²⁹ "Mange duelige Kvinder findes, men du står over dem alle!"

³⁰ Ynde er Svig og Skønhed Skin; en Kvinde, som frygter HERREN, skal roses.

³¹ Lad hende få sine Hænders Frugt, hendes Gerninger synger hendes Lov i Portene.

Hellig Bibel **The Holy Bible in Danish (OT 1931, NT 1907)**

Copyright © 1907, 1931 Det Danske Bibelselskab

Language: Dansk (Danish)

Translation by: Danish Bible Society

The New Testament is in the Public Domain. The Old Testament is © 1931 Det Danske Bibelselskab 1931.

[The Danish Bible Society]

This etext is distributed by Professor Michael S. Hart through the Project Gutenberg Association at Carnegie-Mellon University (the "Project") under the Project's "Project Gutenberg" trademark and with the permission of the etext's copyright owner.

LICENSE

You can (and are encouraged!) to copy and distribute this Project Gutenberg-tm etext. Since, unlike many other of the Project's etexts, it is copyright protected, and since the materials and methods you use will effect the Project's reputation,

your right to copy and distribute it is limited by the copyright laws and by the conditions of this "Small Print!" statement.

[A] ALL COPIES: The Project permits you to distribute copies of this etext electronically or on any machine readable medium now known or hereafter discovered so long as you:

(1) Honor the refund and replacement provisions of this "Small Print!" statement; and

(2) Pay a royalty to the Project of 20% of the net profits you derive calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. If you don't derive profits, no royalty is due. Royalties are payable to "Project Gutenberg Association/Carnegie Mellon-University" within the 60 days following each date you prepare (or were legally required to prepare) your annual (or equivalent periodic) tax return.

[B] EXACT AND MODIFIED COPIES: The copies you distribute must either be exact copies of this etext, including this Small Print statement, or can be in binary, compressed, mark-up, or proprietary form (including any form resulting from word processing or hypertext software), so long as *EITHER*:

(1) The etext, when displayed, is clearly readable, and does *not* contain characters other than those intended by the author of the work, although tilde (~), asterisk (*) and underline (_) characters may be used to convey punctuation intended by the author, and additional characters may be used to indicate hypertext links; OR

(2) The etext is readily convertible by the reader at no expense into plain ASCII, EBCDIC or equivalent form by the program that displays the etext (as is the case, for instance, with most word processors); OR

(3) You provide or agree to provide on request at no additional cost, fee or expense, a copy of the etext in plain ASCII.

LIMITED WARRANTY; DISCLAIMER OF DAMAGES

This etext may contain a "Defect" in the form of incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other infringement, a defective or damaged disk, computer virus, or codes that damage or cannot be read by your equipment. But for the "Right of Replacement or Refund" described below, the Project (and any other party you may receive this etext from as a PROJECT GUTENBERG-tm etext) disclaims all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees, and YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE OR UNDER STRICT LIABILITY, OR FOR BREACH OF WARRANTY OR CONTRACT, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES, EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGES.

If you discover a Defect in this etext within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending an explanatory note within that time to the person you received it from. If you received it on a physical medium, you must return it with your note, and such person may choose to alternatively give you a replacement copy. If you received it electronically, such person may choose to alternatively give you a second opportunity to receive it electronically.

THIS ETEXT IS OTHERWISE PROVIDED TO YOU "AS-IS". NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, ARE MADE TO YOU AS

TO THE ETEXT OR ANY MEDIUM IT MAY BE ON, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE. Some states do not allow disclaimers of implied warranties or the exclusion or limitation of consequential damages, so the above disclaimers and exclusions may not apply to you, and you may have other legal rights.

INDEMNITY

You will indemnify and hold the Project, its directors, officers, members and agents harmless from all liability, cost and expense, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following that you do or cause:

[1] distribution of this etext, [2] alteration, modification, or addition to the etext, or [3] any Defect.

WHAT IF YOU *WANT* TO SEND MONEY EVEN IF YOU DON'T HAVE TO?

Project Gutenberg is dedicated to increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine readable form. The Project gratefully accepts contributions in money, time, scanning machines, OCR software, public domain etexts, royalty free copyright licenses, and whatever else you can think of. Money should be paid to "Project Gutenberg Association/Carnegie-Mellon University".

2021-07-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

513e5c96-9333-5304-9e1c-c284344d9d1c